

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اصول حسابداری

برای دانشجویان رشته آمار

جلسه دوازدهم: حسابداری مؤسسات بازرگانی

۹۹/۰۸/۱۹

امیر مرادی

نیمسال ۳۹۹۱

Dramirmoradi.com

مقدمه

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ، وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ، أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ.

وای بر کم فروشان، آنان که چون [از مردم کالایی را با] پیمانه و وزن می ستانند، پُر و کامل می ستانند و چون [چیزی را] به مردم با پیمانه و وزن می دهند کم می گذارند. آیا اینان یقین ندارند که حتماً برانگیخته می شوند برای روزی بزرگ، روزی که مردم در پیشگاه پروردگارشان [برای محاسبه شدن] به پا می ایستند.

«مطففین / ۶-۱»

مقدمه

- در فصول قبل، مبانی عمومی حسابداری و چرخه حسابداری مؤسسات خدماتی تشریح گردید. در این فصل، حسابداری خرید و فروش کالا و چرخه حسابداری در مؤسسات بازرگانی مطرح می‌شود.
- تفاوت اصلی مؤسسات خدماتی و بازرگانی در فرایند کسب درآمد آنهاست.
 - در مؤسسات خدماتی: از محل ارائه خدمات به مشتریان
 - سود = مازاد درآمد خدمات از هزینه ارائه خدمات
 - در مؤسسات بازرگانی: از محل فروش کالا به مشتریان
 - سود = مازاد درآمد فروش از بهای خرید کالاها و سایر هزینه‌های مربوطه

تعریف خرید و فروش

- به داد و ستدی گفته می‌شود که در آن عین و مالکیت کالایی از طرف فروشنده به خریدار منتقل و قیمت آن
 - به صورت نقد،
 - تعهد پرداخت وجه نقد در موعد معین،
 - انتقال مال یا
 - انجام خدمت،
 از طرف خریدار به فروشنده تأدیه می‌شود.

شرایط صحت معاملات

- با توجه به عرف قانون مدنی:
- مجاز بودن معامله: خرید و فروش کالا قانوناً ممنوع نبوده، قابل انتقال و تسلیم از فروشنده به خریدار داشته باشد و مقدار و ارزش آن به طور متعارف قابل تعیین باشد.
- صلاحیت خریدار و فروشنده: فروشنده باید مالک مورد معامله یا مجاز به فروش آن باشد و خریدار نیز باید مجاز به خرید کالا و تأدیه قیمت آن باشد. هردو باید از نظر قانونی مجاز به انجام معامله باشند. (محجور یا صغیر نباشند)
- همچنین، آگاهی، قصد و رضایت طرفین معامله نیز برای صحت معامله از نظر قانونی الزامی است.

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا

- روش های فروش کالا:
- نقد
- نسیه یا اقساطی
- صورت حساب یا فاکتور فروش:
- در معاملات خرد، معمولاً مدرکی بین طرفین معامله رد و بدل نمی شود، ولی در معاملات با اهمیت برای روشن بودن شرایط معامله و ایفای وظایف قانونی، فروشنده سندی به نام فاکتور یا صورت حساب فروش صادر و به خریدار می دهد.

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

▪ تخفیفات:

- ۱- تخفیفات تجاری
- ۲- تخفیفات توافقی (چانه زنی)
- ۳- تخفیفات نقدی
- ۴- تخفیفات به دلیل عیب و نقص کالا

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

۱- تخفیفات تجاری:

معمولاً مؤسسات تجاری برای افزایش فروش، در زمان های مختلف، تخفیفاتی برای مشتریان خود در نظر می گیرند.

این نوع تخفیفات، از کل مبلغ فاکتور یا صورتحساب فروش کسر شده و در دفاتر ثبت نمی شود، زیرا معاملات مالی باید به **بهای تمام شده** در دفاتر ثبت شود.

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

۲- تخفیفات توافقی:

گاهی خریدار و فروشنده بر سر قیمتی با یکدیگر توافق یا اصطلاحاً چانه زنی می کنند تا به توافق نهایی برسند. این نوع تخفیفات نیز، مشابه تخفیفات تجاری در دفاتر حسابداری به طور جداگانه و در حسابی خاص ثبت نمی شود.

بهای فروش طبق لیست قیمت	۱,۰۰۰,۰۰۰
کسر می شود: تخفیفات تجاری ۷٪	(۷۰,۰۰۰)
مبلغ قابل ثبت در حساب فروش	<u>۹۳۰,۰۰۰</u>

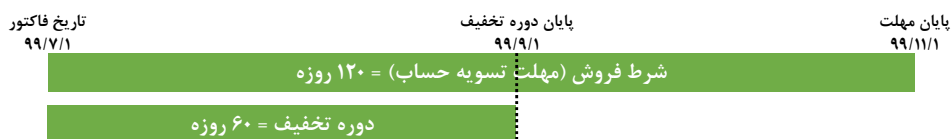

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

۳- تخفیفات نقدی:

بخش قابل توجهی از معاملات به صورت نسیه و اعتباری انجام می شود. در فروش نسیه، فروشنده معمولاً مهلتی را برای پرداخت مبلغ فاکتور تعیین می کند که به آن **شرط فروش** نسیه گفته می شود.

برخی فروشنده ها، برای تسریع در وصول مطالبات و تشویق خریداران به تسویه حساب پیش از موعد، تخفیفی در نظر می گیرند که به آن تخفیفات نقدی گفته می شود. به این صورت که مشتری می تواند بدهی خود را در مدت زمان تعیین شده که اصطلاحاً **دوره تخفیف** نامیده می شود، با کسر تخفیف پرداخت کند.

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

۳- تخفیفات نقدی (ادامه):

برخی شرایط فروش نسیه و تخفیفات نقدی رایج به همراه علائم اختصاری آنها

شرح	نوع نسیه
نسیه ۳۰ روزه	ن/۳۰
نسیه ۳۰ روزه همراه با ۲٪ تخفیف در صورتی که مبلغ فاکتور طی ۱۰ روز از تاریخ معامله پرداخت شود.	ن/۳۰-۲/۱۰
نسیه ۱۰ روز از پایان ماه (یعنی مهلت پرداخت مبلغ فاکتور ۱۰ روز از پایان ماه فروش است)	ن/۱۰.پ.م
نسیه ۶۰ روزه همراه با ۲٪ تخفیف در صورتی که مبلغ فاکتور تا پایان ماه انجام معامله پرداخت شود.	ن/۶۰-۲.پ.م

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

۳- تخفیفات نقدی (ادامه):

توجه: مبلغ تخفیف نقدی، صرفنظر از استفاده یا عدم استفاده از آن، از مبلغ فاکتور برای خریدار و فروشنده کسر می گردد. به عبارت دیگر حساب خرید و حساب فروش همواره باید به مبلغ خالص از تخفیف نقدی ثبت شود.

معاملات و عملیات مالی مربوط به خرید و فروش کالا (ادامه)

۴- تخفیفات به دلیل عیب و نقص کالا:

در موارد بروز عیب و نقص در کالا یا اختلاف آن با سفارش مشتری، برای جلوگیری از برگشت کالا ممکن است توافق شود که کالای معیوب برگشت داده نشده و در عوض، فروشنده بخشی از بهای آن را به عنوان تخفیف به خریدار اعطا کند. تخفیفی که در قیمت کالا برای جلوگیری از برگشت آن داده می شود از دید خریدار نوعی کاهنده خرید و از دید فروشنده نوعی کاهنده فروش است. برگشت کالا و یا در نظر گرفتن تخفیف برای جلوگیری از برگشت کالا، هر دو ماهیت یکسانی دارند و لذا در یک حساب ثبت می شود.

در دفاتر خریدار از حساب **برگشت از خرید و تخفیفات** و

در دفاتر فروشنده از حساب **برگشت از فروش و تخفیفات** استفاده می شود.